

Białowieża zou er geen aanleiding geweest zijn voor dit oriënterend onderzoek. Met name Dr. Czesław Okołów, Sławek en Iweta Przygodzki en Dr. Bogdan Jaroszewicz hebben ons gestimuleerd om verder te zoeken. Tevens dank aan onze reisgenoten Jos Vroegrijk, Michel Pijs en Sjef Keustermans voor het zoeken, filmen en fotograferen van goudveil en de daarop voorkomende bestuivers. Graag willen wij ook Stef Keulen, Dr. Rini Kooi, Sylvia van Leeuwen, Margreet Kouwenhoven en Hanny Reneman bedanken voor hun reacties op onze vragen.

Literatuur

- FALIŃSKI, J.B. (2001) : Phytophenological atlas of the forest communities and species of Białowieża National Park. – Phytocoenosis, 13 (N.S.) Archivum Geobotanicum 8: 1-176, 12 plates, 53 photo's.
- HEIMANS, E., H.W. HEINSIUS & J.P. THIJSSSE (1965): Geïllustreerde Flora van Nederland. – Amsterdam (VERSLUYS): VIII + 1182 pp.
- MEIJDEN, R. VAN DER (1996): HEUKELS' Flora van Nederland. 22^e druk. – Groningen (WOLTERS-NOORDHOFF): 678 pp.
- OKOŁOW, C., M. KARAŚ & A. BOŁBOT (2009): Białowieża National Park. Know it – Understand it – Protect it. – Białowieża: 240 pp.
- RENEMAN, H. (2010): Hoe maken naaktslakken zich schoon? – Spirula, 376: 137.
- SARMA, K., R. TANDON, K.R. SHIVANNA & H.Y. MOHAN RAM (2007): Snail-pollination in *Volvulopsis nummularium*. – Current Science, 93 (6): 826-831.
- SOKOŁOWSKI, A.W. (1995): The flora of vascular plants in the Białowieża forest. – Białowieża: 275 pp.
- STRASBURGER, E., F. NOLL, H. SCHENCK & A.F.W. SCHIMPER (1971): Lehrbuch der Botanik für Hochschulen. 30^e Auflage. – Stuttgart (GUSTAV FISCHER Verlag): XII + 848 pp., 1 map.
- WIKTOR, A. (2004): Ślimaki lądowe Polski. – Olsztyn (Mantis): 302 pp.

Adres van de auteurs:

Mozartlaan 41
5283 KB Boxtel
The Netherlands

Een nieuwe vondst, maar geen nieuwe vindplaats –of toch?– van *Helix pomatia* Linnaeus, 1758 in Eindhoven

Gijs C. Kronenberg

A new finding, but not a new locality –or still?– of *Helix pomatia* Linnaeus, 1758 in Eindhoven. – As *Helix pomatia* Linnaeus, 1758 is on the red list of species in the Netherlands, any finding of a specimen might be of interest. An isolated finding of a specimen of this species in the town of Eindhoven is reported upon. Although this species has never been reported from Eindhoven, in the beginning of this century there was a population of at least 200 individuals. Although no specimens were encountered during a recent visit, this population may still be in existence.

Op zondagmiddag 29 augustus 2010 trof ik, ongeveer 15 cm omhooggekropen tegen de muur van het schuurtje van een achterbuurman, een wel erg grote landslak aan (Fig. 1). Dat kon alleen maar de wijngaardslak, *Helix pomatia* Linnaeus, 1758, (Fig. 2) zijn. Een merkwaardige plek, midden in Eindhoven, coördinaten 160.1 / 383.45. Een korte inspectie van het aangrenzend terreintje waar enige dennen geplant zijn en waar een andere achterbuurman twee keer per jaar de overige begroeiing nogal rigoreus wegmaait, leverde geen andere exemplaren op.

Aangezien deze soort op de Rode lijst staat (zie bijvoorbeeld Gmelig-Meyling *et al.*, 2009: 7) is het zinnig om een vondst van deze soort te vermelden. Ook al is dit exemplaar naar alle waarschijnlijkheid op deze plek terecht gekomen via menselijke actie, mogelijk onbedoeld “meegelift” en dan ook nog vrij recent. Hoe precies zal wel de vraag blijven. De slak is vervolgens door mij in onze achtertuin gezet, alwaar deze twee

dagen later omhooggekropen tegen de stengel van een guldenroede *Solidago virgaurea* L., aangetroffen werd. Ruim een maand later (4 oktober 2010) zat het beest op een uitgebloeiende stengel van judaspenning *Lunaria annua* L. (Fig. 3).

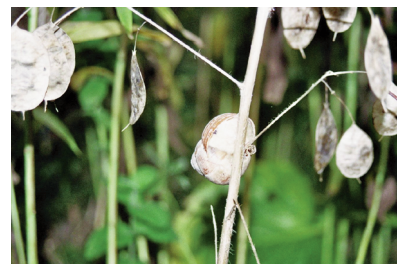
In het rapport van Boesveld (2005) staat geen enkele vindplaats uit Noord Brabant voor deze soort vermeld. Dit rapport is echter alleen samengesteld uit eigen waarnemingen van Boesveld, aangevuld met waarnemingen van Kees Margry en enkele anderen, en beslaat maar een klein deel van de provincie (Boesveld, 2005: figs 2, 3). Desalniettemin blijkt de soort wel bekend uit Noord Brabant (Gmelig Meyling *et al.*, 2009). Hierin worden een zestal vondsten van *H. pomatia*, vanaf 2001, aangegeven op het kaartje (Gmelig Meyling *et al.*, 2009: 31). Echter, de dichtstbijzijnde vindplaats aangegeven op dat kaartje ligt op > 10 km afstand van de huidige vondst, en bij mijn weten is *H. pomatia* niet eerder uit Eindhoven gerapporteerd.

Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

Daarom dient vermeld te worden dat een populatie van *H. pomatia* in het begin van deze eeuw aan de rand van Eindhoven, nog net binnen de gemeentegrenzen, heeft gefloreerd (waarneming Paul van Stipdonk). Het betreft hier een populatie van zeker 200 individuen (schatting uit 2005) in het uiterste zuidwesten, op grofweg 51°24'30"N 5°26'02" ingeklemd tussen aan de zuid- en westzijde de A2-A67 (ring) rond Eindhoven, aan de oostzijde de slibvang in de rivier de Dommel, en aan de noordzijde de woonwijk Ooievaarsnest (Fig. 4). In 2007 is het beheer van de bermen in dit gebied overgenomen en zijn deze rigoreus gemaaid. Zo rigoreus dat de slakken letterlijk in het rond vlogen. Later is nog een deel van het Eindhovense terrein verbrand. (pers. med. Paul van Stipdonk). Redenen genoeg om er eens een kijkje te gaan nemen. Echter,

Figuur 4. Deel van Eindhoven, met centraal de slibvang in de Dommel, links daarvan (de bomen werpen een schaduw op het water) de mogelijke vindplaats van *H. pomatia*. De werkzaamheden aan de verbreding van de A2-A67 (ring) rond Eindhoven zijn links en aan de onderzijde van de foto goed te zien.

op 10 oktober 2010 leverde een bezoekje aan dat stukje, een terreintje met vooral veel brandnetel *Urtica dioica* L.; riet *Phragmites australis* (Cav.) Steud.; braam *Rubus spec.*; reuzenbalsemien *Impatiens glandulifera* Royle en verspreid een aantal rechtopstaande boomstammen die de sporen van de brand nog dragen, geen vondsten van deze slak op. Dat wil echter niet zeggen dat de soort daar inderdaad niet meer voorkomt. Een hernieuwd bezoek is daarom aan te bevelen.

Overigens, de hierboven genoemde vorm van rigoreus bermbeheer is ook een paar jaar geleden waargenomen door mij tijdens een wandeling in de buurt van Geulhem (Limburg). Hier kregen de slakken een vorm "vliegles" en werden zodoende de huisjes van levende wijngaardslakken letterlijk gekraakt.

Dankwoord

Ik dank Paul van Stipdonk voor het verstrekken van informatie over de populatie van *H. pomatia* in Eindhoven.

Geraadpleegde literatuur

- BOESVELD, A. (2005): Inventarisatie van de landslakken uit Noord Brabant. — EIS rapport 2005-02: [4], 1-104, [correctie voor pp 84-85].
- GMELIG MEYLING, A.W., BRUYNE, R.H. DE, BOESVELD, A. & LENTE, I. VAN (2009): Onderzoek naar de verspreiding van de wijngaardslak *Helix pomatia* op basis van bestaande gegevensbronnen. — Habslak 2008, project 2009-10: 1-33. Stichting Anemoon. [ook on-line te raadplegen vanuit: <http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/pages/publicaties-2009.aspx>]

Adres van de schrijver:

Den Bult 98
5616 GJ Eindhoven
email: ads1711249@telfort.nl

Het voorkomen van Basters drijfslak (*Heleobia stagnorum*) op Schouwen-Duiveland

Harry Raad

Summary. - An overview is given on the locaties in Schouwen-Duiveland (prov. Zeeland, the Netherlands) where Hydrobiidae were collected. *Heleobia stagnorum*, a relatively rare species, could be collected on 7 sites.

In 2009 en 2010 is inventarisatiewerk verricht naar het voorkomen van Basters drijfslak (*Heleobia stagnorum*) op Schouwen-Duiveland. Dit landelijk zeldzame slakje komt nog in Zeeland voor, maar er is weinig concrete informatie over zijn actuele verspreiding. In een poging daar meer helderheid over te krijgen is door ondergetekende het plan opgevat om deze soort te gaan zoeken in de Zeeuwse binnenwateren. De inventarisatie op Schouwen-Duiveland is als tweede fase in dit project afgerond. Eerder is Tholen onder de loep genomen (Raad, 2009).

Doelsoort

Basters drijfslak is sinds 1765 bekend van het brakke Kaaswaters bij Zierikzee (Butot, 1977). Vervolgens werd hij ook op andere plekken ontdekt. Dat laatste was niet altijd helder, omdat de soort tot 1979 is verward met een veel daarop

lijkende, algemene brakwatersoort, de opgezwollen brakwaterhoren (*Ecrobia ventrosa*) (Bank *et al.*, 1979). Tot het leefgebied werden onder andere gerekend de kust van de toenmalige Zuiderzee en de krekken en kolken in het Deltagebied. In Nederland is Basters drijfslak sterk achteruitgegaan door verzoeting van het milieu, hetgeen onder andere samenhangt met de afdamming van getijdenwateren, gevolgd door verzoeten van het water en het wegvallen van de zoute kwel binnenlands. Een andere aantasting is het doorspoelen van brakke binnenwateren met rivierwater. Die teruggang in de verspreiding heeft hem een plaatsje op de Rode Lijst van bedreigde weekdiersoorten opgeleverd in de categorie: 2b Bedreigd [BE]. Daarbij moet nog gemeld worden dat het voorkomen in Nederland mogelijk internationaal gezien van belang is, waardoor ons land een verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van de bescherming